

Kříže, křížky, boží muka či kapličky

jsou nedílnou součástí české krajiny již od 17. století a pravděpodobně ještě i mnohem dříve. Proč naši předkové stavěli tato znamení víry? Byla v tom snaha zalíbit se Bohu, ale také další důvody. Křížky byly zprvu asi dřevěné, ty se samozřejmě nedochovaly. Teprve s obdobím rozvoje měst v časném 13. století se vyskytují první kříže připomínající smírčí. I ty jsou dnes velmi vzácné. V dalších staletích následují kamenné kříže užších tvarů a provedení, které posléze doplňují a nahrazují kříže kované železné a od 2. poloviny 18. století kříže z oblíbené a tehdy módní litiny.

Jejich úkolem bylo ukazovat správnou cestu, označovat důležité orientační body v krajině, připomínat tragické události, či být výrazem zbožnosti a pokání osadníků. Dále měly připomínat potomkům, že se zde mají pomodlit za spásu duší předků, kteří kříž nechali postavit.

Kromě vrchnosti, která patřila mezi hlavní donátory stavby křížů, se v pozdějších letech mezi těmi, kteří sakrální stavby budují, objevují také úředníci, větší sedláci či kněží. V názvech některých křížků se dodnes ozývají jména zakladatelů. Už v dávných dobách však církev přebírala do majetku pouze ty stavby, které byly opatřeny dostatkem prostředků na údržbu a opravy. Mnoho staveb má ve věnovací listině zapsán obnos peněz, který byl uložen na úrok v záložně, z něž se pak rekonstrukce a oprava prováděla.

Nebylo tomu jinak ani v Kublově a jeho okolí. Posudte sami:

Předkládám doslovný výpis křížů posvěcených v době od roku 1895 z „Velízského sborníku“, který podle historických pramenů a regionální literatury sebral a uspořádal Jindřich Pergler v Broumce roku 1987:

„1) Kříž Bernáškův „v Hoře“ u silnice byl posvěcen v září 1895. Kapitál 20 zl. – knížka sv. Václavské záložny. Kříž dubový, železné tělo. Roku 1902 záložna vyhlásila tichý úpadek. Obnos vzrostl na 52 K. Z obnosu slevil farář na polovinu, aby zachránil aspoň něco, ale roku 1906 znovu donucen slevit a bylo mu vyplaceno 13. 9. 1906 6 Korun 25 haléřů z celého obnosu. Farář ze svého nechal 1907 před poutí kříž natřít. Přes 7 korun zaplatil. Syn zemřelého zakladatele se o kříž nestará. Zanechávám knížku vkladní na 10 K znějící, aby ji nástupce uchoval.

2) Roku 1901 padl dřevěný kříž (letopočet vryt 1857) v kostelním lese v cestě stojící, kdy z Kublova přímá cesta na Velíz jde. Nikdo se o kříž nestaral. Farář koupil dub a chtěl postavit kříž na Velíze proti Levovým, ale kublovští udělali sbírku mezi sebou, něco se sebralo a koupeno železné Tělo páně. Kříž postaven na místě, kde dříve stával a 4. 10. 1907 posvěcen od P. Částka C. ss. R. Je kříž misijní. Nezapomeňte dpp. Nástupcové na něj! Při budování silnice na Velíz byl přemístěn z dominantního místa mezi lipami uprostřed cesty o kus dál. Nový (poslední) kříž byl vysvěcen 23. 6. 2012.

3) Posvěcen kříž zvaný „Křmářovic“ na pozemku broumském u silnice do Křivoklátu z Kublova vedoucí proti rohu lesu zvaného Varta. Obec upravila a udržuje.

Tento kříž se vývrátil dne 28. ?. 1920. Karel Kuník z Kublova č. 12 ale nedal jej znovu postavit. Ježto obec Broumská tento kříž r. 1892 postavila a zavázala se jej v pořádku udržovati, připomenul to obecnímu úřadu zdejší duchovní správce dne 14. 7. 1922, ale obecní úřad na to nereagoval. Můj důstojný pán nástupce rač to mít v evidenci.

4) Roku 1903 dne 16. 4. při renovaci sv. missie posvětil dp. František Blaťák C. ss. R. dřevěný kříž (železné tělo). Kříž postavil Josef Pergl, obchodník z Kublova (Kráměček). Vlastně tam již byl starý kříž u pole svého u silnice z Kublova ke křížku u křížovatky na Broumy. Slíbil, že se o něj bude starati.

- 4. 10. 1907 posvěcen od P. Částka C. ss. R. missijní kříž v kostele veliký na evangelické straně – tabulka sv. missie 1901.

- farář postavil v rohu farní zahrady dubový kříž s dřevěným tělem (řezba od firmy Bušek) a sice proto, že odtamtud bývá po výkropu průvod mrtvolky na hřbitov. Jeho eminence Ndp. L. Skrbenský daroval na udržování 20 K.

Knížka městské spořitelny v Praze uschovaná v kostelní pokladně na Zbiroze. Kříž má střechu malou. Kež dpp. nástupcové kříž tento jako příslušenství fary Velizské považují. Kříž posvěcen 30. 5. 1907.

- Roku 1904 odstranil farář z chrámu Páně kříž (řezba a malování přímo hrozné) v sínci postavený – je v kapli hřbitovní a dal tam nový, přes 1 m dlouhé tělo Páně zakoupil od firmy Bušek v Sychrově. Kříž udělal Jan Zíma, kostelní hajný v Kublově.

- Roku 1922 postavil Jan Malec, výměnkář z Kublova č.3 při svém poli, ležícím při cestě mezi Broumy a Křížkem kříž. Na jeho udržování složil v Raiffeisence 50 K.“

Stav křížků a křížů minulých, výše uvedených i současných k roku 2024 vykresluje níže mapa Kublova a jeho okolí.

- Pod číslem 5 vedle bývalé formanské hospody, na křižovatce čtyř cest pod Kublovem se nachází křížek. Někteří nazývali toto stavení U křížku, nebo U Křížků, podle jména zakladatelů.

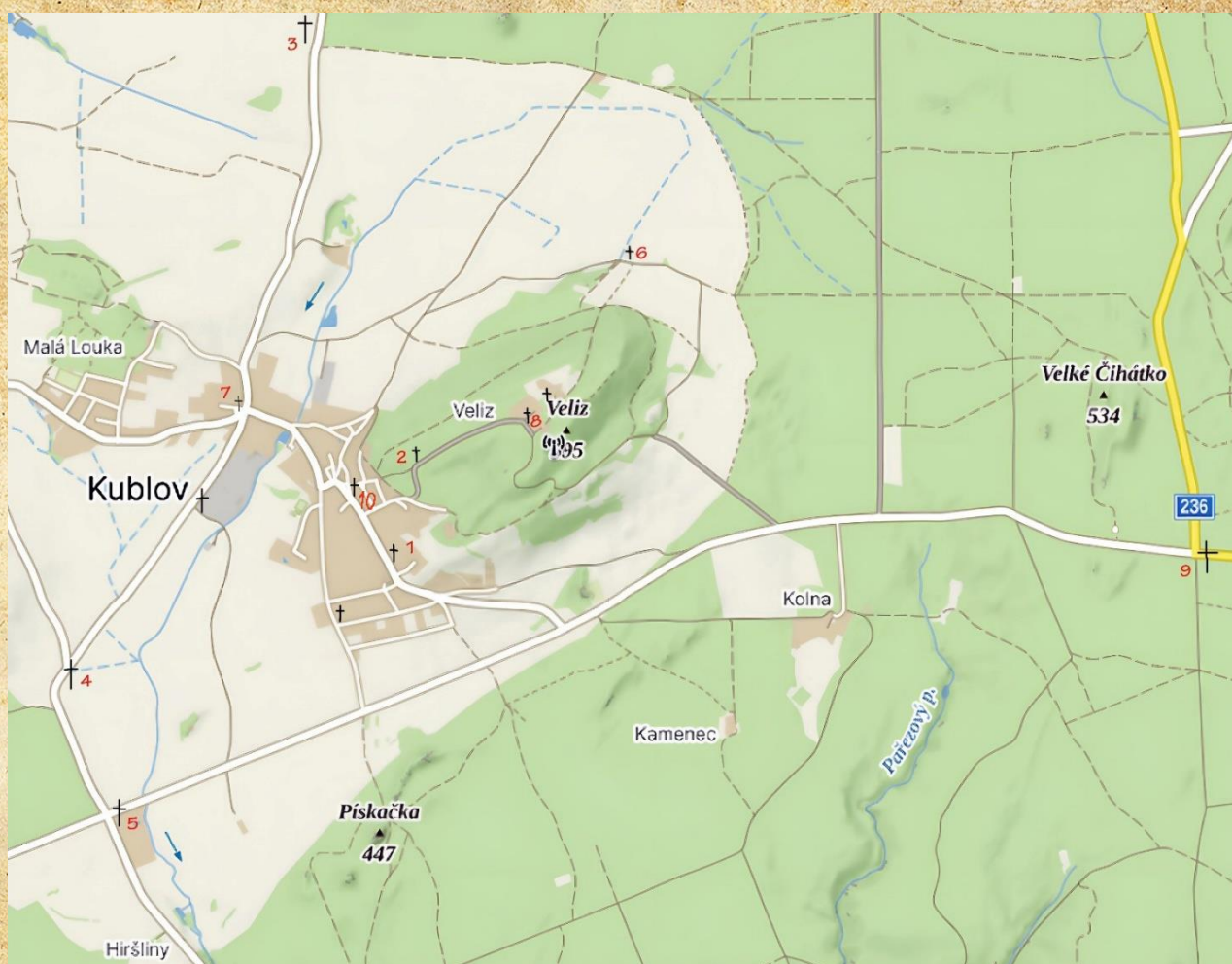
- Pod číslem 6 se nacházel Opatrných křížek.

- Obecní kříž z litiny (na mapě pod č.7) najdeme ve stínu lípy na kublovské návsi před zvoničkou. Byl nově vysvěcen v červnu roku 2000.

- Číslo 8 má malý litinový, pozlacený „farský“ křížek, který stojí na pokraji farské zahrady na Velizu.

- Zelený kříž na křižovatce čtyř cest mezi Kublovem, Svatou a Hudlicemi, číslo 9. V okolí se nachází další barevné kříže. Například prostý červený kříž na křižovatce cest z Leontýna, Nového Jáchymova, Nižbora a Karlova. Barvy byly zvoleny patrně z liturgických velikonočních barev.

Nejnovější přírůstek č. 10 je vedle panelu naučné stezky vedle školky v obci Kublov – tento nádherný křížek věnovala obci rodina pana Hnáta – kříž jako takový pochází z obce Mokřice okres Příbram.

Zapomenutý pomníček v lese

Když po okupaci Československa v roce 1939 uzavřely německé úřady české vysoké školy, muselo mnoho studentů nastoupit na nucené práce do Říše. Další studenti pracovali u lesních správ v protektorátu Böhmen und Mähren jako lesní dělníci nebo kancelářští pomocníci.

Také u Lesní správy Křivoklát bylo zaměstnáno několik desítek studentů. Byli ubytováni na různých místech. Nejvíce jich bydlelo v zámečku Leontýn a další v Hudlicích v hostinci U Brychtů. Tam také bydlel student z Prahy, který se jmenoval Adolf Wilson Žižka. Byl členem ilegální pražské organizace, která bojovala proti okupantům.

Adolf Wilson se narodil 17. března 1919 v Zadaru v Dalmácii. Jeho otec Dr. František Žižka byl ředitelem Hypoteční banky dalmáckého království. Matka se jmenovala Paula a byla dalmácké národnosti. Rodina odvozovala svůj původ od legendárního husitského hejtmana Jana Žižky. Když se jim narodil nejmladší syn Adolf, dali mu druhé jméno po prezidentovi Spojených států amerických, který se značně zasloužil o vznik samostatné Československé republiky. Jméno Adolf měl po dědovi. Později se Žižkova rodina přestěhovala do Prahy, kde Adolf vyrůstal se staršími sourozenci Libuší a Zdeňkem.

V roce 1940 za ním přijel do Hudlic jeho přítel Antoš a řekl mu, že jejich skupina byla prozrazena a nastalo zatýkání jejich členů. Pro mnohé z nich to znamenalo odsouzení k trestu smrti. Když se Antoš vrátil do Prahy, byl také zatčen a popraven. Adolf W. Žižka byl od podzimu 1940 neznámý. Nechodil do práce, na ubytovně se vůbec neobjevil a u rodičů také nebyl. Nikdo nevěděl, kam zmizel a co se s ním stalo.

Přešla zima a na jaře roku 1941, když se začalo se sázením stromků, objevili dělníci poblíž Habrového potoka u Karlova tělo mrtvého muže. Leželo na zemi za metrem dřeva a bylo ohlodáno od lesní zvěře. V mrtvém poznali ztraceného Adolfa W. Žižku. V jeho blízkosti se povaloval bubínkový revolver, kterým se nešťastný mladík pravděpodobně zastřelil, aby se nedostal do rukou gestapa. Z lesa byl odvezen koňským potahem do Hudlic, kde byl na místním hřbitově pohřben do hrobu.

Na jeho hrob jezdili rodiče a sourozenci převážně jednou v roce na „Dušičky“. Během roku se o hrob starala rodina Knoblochových. Rodiče Adolfa W. Žižky nechali na místě, kde se jejich syn zastřelil, postavit pomníček s nápisem: Památce Ad. W. Žižky - 1940. Když jeho nejbližší příbuzní zemřeli, o pomníček se již nikdo nestaral, a tak zůstal stát v šeru lesa v zapomnění. Nebyť pečlivého kronikáře Jaroslava Zýky z Karlova, nikdo by dnes již nevěděl, jaký osud je s kusem zarostlého kamene v lesní tíšině spojen.

Po druhé světové válce obdržel Adolf W. Žižka od ministra obrany generála Ludvíka Svobody státní vyznamenání Československý válečný kříž In Memoriam. Stejné vyznamenání dostal i popravený Žižkův přítel Antoš.

Bednařík Tomáš. Roztocké listy 01/2016.

